

GURE ILAK.-Nuestros difuntos.-Nos morts

I Domingo de Aguirre

Igaro dan urtarilaren 14'an Jainkoarenganatu zitzaikun gure adiskide ta lankide tolesgabe gufgafi, Domingo de Agife. Aren doai edefa ta euskaljakintza ugaria ots aundienez zabaldu beafko ziran orduan itzali zan.

Ezta au leku egokia Agife'ren lana astiro ikeftzeko. Egikizun ori Donostia'n egin zan jofailaren 25'an, «Euskal-Esnalea»'ren arduraz bete izan zan «deduzko batzafean». Egun artan Carmelo Echegarai edeztilari ta iztun ospetsuak alde batetik, eta gure Buru dan Azkue jaunak, bestetik, bere itz safkofez idiki zizkiguten gure adiskidearen biotzaren atea, lefo onen idazleak nolabait Agife'ren irakurgaikiñtazko doai apagafiak ezagutarazten zitualarik. (1).

Bera zeruratzeaz utzi dizkigun idazki argitaratu gabeen artean aufkitu dira bere gaztezaroko neurtitzak. Olefki oriek argitara ematea Euskaltzaindiak bere gain afu du.

¡Euskaltzaindi jaiobefi au bere lanaz lagundu ezin dezakean Agife maiteak zeru goitik ufgaz dezala!

II Pierre Broussain

Iñork uste etzuan orduan, jofailaren azken egunetan, Pierre Broussain, gure lankide gaftsua il zan Orthez'en. Ona, aren adiskide batek, Bayona'ko «Eskualdun»'ean eriotza biaramonean ziona:

•Ezagutu duten guziek badakite zenbat zen gizon ona, chehea, mintza-errecha, zuzena, ichila, espantu gutikoa, gozoki eta lañoki

(1) An euskeraz esan zanaren zati bat, prantzez erderaz aufki dezakezu *Revista Internacional de los Estudios Vascos*, jofailaren zenbakian: Domingo de Aguirre par Pierre Lhande (148-160 ofietan).

guzien meneko emaiten zena. Bereziki gerlako egunetan, zerbeit berri edo chehetasun edo laguntza galdez herrikoetcherat zoazin Hazpandarrek ez dute ahantzia, zoin maiz han ikusten zuten beren auzapeza, zoin errechki mintzatzen ahalzuten, zoin gogotik bere ahalak oro egiten zituen heientzat. Iduri zuen egiazki ez zuela deus bertze lanik, ez zuela bertze griñarik bere herritarren beharrez beizik.

Kampokoekin zena, etchekoekin ere bardin zen, beti on, beti artaz bethea, beti bere eginbideari jarreikia. Hazpandar egiazkoek bezala, erlisioneari hainiz atchikitzen zion, ez bakarrik ahoz, bainan bere urhatsetan ere. Baitire erlisionea maite dutenak bertzeentzat, harek, bertzeentzat on dena beretzat ere hala zaukan.

Bainan saila hau hasia dut zuegi erraiteko bereziki zenbatetarraino, eta zer khar handirekin, agertu izan den beti eskualdun.

Ez dakit baditekenetz nehor hori baino gehiago atchikia gure Eskual-herriari. Maite zuen Eskual-herria bere mendi zelai eta itsasoarekin, bainan bereziki maite zuen bere mintzaira choragarrriaren gatik».

Pierre Broussain Azparnen jaio zan 1869'ko agofilaren 3'an. Bere ikaskintzak lenik Lafesoron egin zituan, gero Akizen (Dax) ta azkenik «Tivoli» Bordele'ko Aita Jesuiten ikastetxean. Sendakintza Parisen ikasi zuan, ta gero bere jaioteñira itzuli zan. An laster bere eritafak auzapez edo udalburutzat autatu zuten, ta ardura ori amalau urtez guzien gogora betez geroz, azkenik, euskaltzaiñ izendatu zutenean, bere sail beñiari obeto jaraitzeko, utzi zuan; baña alere, eritaferi laguntza emateko, Aldun edo «kontseillari geien» gelditu nai izan zuan. Azpandar guziak betiko aren itzaldi edefez oroituko dira, batezere ango ileñian, igaroko azilaren 11'n «Gudako ilez» egin zuanaz. Oraindik il baño len egun gutxi zala, Ezpeletan bildurikako nekazarien aurfan itzaldi edef bat eman zuan «arbola landatze beafaz». Itzaldi oriek besteren batek eskutiztu edo berak argitaratu eztitualako tamal negarfafia da. Agian, utzi dituan euskal txartelen artean bere euskera edefa ezagutarazi dezaketen apurka batzuk aufkituko ditugu, ta bitartean gure biotzean gofdeko degu aren maitetasun eta euskalduntasunaren oroimena.

